

Константин Константинов

Гост

Фъртуната беснееше в зимната нощ. Кикотеше се, пицеше в комините, превиваше голите дървеса. Мрак, студ и виелица бяха натиснали света.

В тоя грозен час дядо Коледа излезе из последното село. Той бе обиколил вече земята и привършил работата си. Оставаше само една схлупена къшурка, настрана от другите. Там живееше селският говедар с челядта си. Дядо Коледа се запъти нататък през дълбокия сняг. Вихрушката грабеше шепи ледени снежинки и шибаше с тях лицето на стареца. Той едва поемаше дъх, но усмихнато крачеше. Доволен беше. Навсякъде тая нощ бе оставил по някой дар. Във всяка къща бе занесъл радост. Дисагите и торбата през рамо бяха олекнали.

Старецът зачуден спря пред къщицата. Всички прозорци долу в селото бяха светнали като очи. Само тук едва-едва мъждукаше, Надникна той през мътното стъкло и видя, че вътре не светеше ни газениче, нито свещ. Само едно кандилце в къта пред иконата. Ала през стените идеше весела детска глъчка. Къщицата беше съвсем сиромашка: ни плет, ни хамбар, нито дори курник. Дядо Коледа потропа направо на вратата. И докато чакаше да му отворят – изведнъж се досети.

– Чакай да видя какъв армаган ще оставя тука! – Попипа дисагите – празни. Бръкна в торбата – и тя празна. Потършува в пояса: белки нещичко там е останало... И там – нищо.

– Бре, ами сега!... – слиса се старецът. – Бива ли тая работа!... Самси дядо Коледа наврѣх Бѣдни вечер в къщи с празни ръце да влезе!... И срамота, и грехота! Тю-тю! – затюхка се старецът и понечи да се връща.

В туй време вратичката скръдна и стопанинът се обади в тъмното:

– Кой хлопа?... Кой е този сиромах, дето в таквoз време е замръкнал на къра?

Нямаше що: старецът приближи.

– Кой си ти бе, дядо? – каза говедарят. – Я влизай по-скоро вътре, че цял си измръзнал! Къде си тръгнал в тая нощ?

Нещо хрумна изведнъж в главата на стареца. Усмихна се той на себе си и отвърна:

– Далечен съм аз, дядовото. Внучета имам в едно село тъдява. Рекох да ги пообиколя. И армагани им носех... Ама на, пусто, сбърках пътя, ограбиха ме лоши хора... Загубих се в тъмнината.

Стопанинът отупа снега от дядо Коледа и го въведе в одаята.

– Ти да си жив, дядо – и внучетата! Гледай си работата. Ти ще им си армаган... Ха сега да се стоплиш и да си починеш. Ще ни гостуваш тази нощ. Ще срещнем Коледа. Пък утре – ще гониш пъртината...

В одаята беше съвсем сиромашко – но чисто и топло. В огнището прашеше огън. На рогозката край огнището се боричкаха четири дечурлига и играеха с пуканки. Едно мършаво младо петле спеше при чекърка до вратата. Стопанката слагаше софра за вечеря.

Стопанинът нагласи софрата до огъня, посмъмра децата да не дигат врява и каза на жена си да сложи още една лъжица.

В туй време долетя с виелицата отдалеч звънът на селската камбана. Прочетоха молитва. Седнаха на трапезата всички. А на трапезата: черна пита, паница боб, малко варено житце и гаванка меродия...

Домакинът покани с ръка стареца и продума засрамен:

– То, дядо, тъй не се отговява, ама... на... Не даде господ тази година друго... Как да е, ще поминем...

Дядо Коледа пак се усмихна за нещо си под мустаците и каза:

– Ами там онова какво е? Май – петле ми се вижда?

– А бе, вярно, петле е – отвърна говедарят. – И аз помислих да го заколим, че да се облажим и ние. Празник е, се казва... Ама на, досвидя ми... Децата не го дават, с тях е цял ден, играят с него... Сутрин то ни буди... Не ми даде сърце да го заколя...

– А, не – каза дядо Коледа. – Виж, аз тъй не мога. Ако е Бъдни вечер – да е. Кървавица трябва да ври за утрешната софра. Ама хайде, не било кървавица, петле щом има – там да е – в тенджерата... Инак нищо няма да хапна. Вие, ако щете, яжте си и утре боба...

Спогледаха се мъжът и жената. Децата се смълчаха. Най-после стопанинът въздъхна и каза:

– Дай, жена, ножа!... Няма що. Гост имаме – трябва да го гостиме, както прилича... Пък и стар човек е. Тъй е научен...

Разплакаха се децата. Бащата взе петлето, излезе вън и го донесе заклано. Стопанката го очисти и го сложи да ври. Дядо Коледа гледаше и само се усмихваше. Домакините сръбнаха лъжица-две. Не върви. Пресяда им на гърлата. Жал им беше за петлето.

После прибраха софрата. Децата се натърколиха на един одър и заспаха със сълзи на бузичките. Стопанката приготви легло за стареца до огнището. Ала той пак се обади:

– Не-е, булка! Тъй не мога да спя аз! Вие ще легнете тука, а пък аз ще спя там, на вашия одър.

– Добре, добре, дядо – отвърнаха домакините, – дето на тебе е по-годно.

И легнаха те на земята, а дядо Коледа се нагласи на одъра.

Фъртуната свиреше вън и засипваше със сняг къшурката. Сегиз-

тогиз през стената идеше звънът на камбаната. Скоро всичко заспа в говедарския дом.

Призори – изведнъж цялата челяд се стресна от сън и скочи. Някой силно пляскаше криле и извика:

– Ку-ку-ри-гу!...

Когато станаха, що да видят: кацнало на чекръка, гледаше към прозореца тяхното петле – само че наедряло и разхубавяло: със златни и алени пера, с голям гребен и махмузи. Цялата одая се беше променила: по-голяма, с лавици, с нова покъщнина. На средата сложена голяма софра с баница, петмез, ябълки и орехи. А в огнището къкреше дебела кървавица. Смаяният говедар потърка очи: сън ли е туй, или истина? Не, не беше сън. Ей и дечурлигата се развикаха. При главата на всяко беше сложен армаган: на едно – голям калпак, на другото – писани цървули, на трето – хубава свирка, а на най-малкото – златна пара на шийката. Спогледаха се отново стопаните, та ето кой бил снощният гостенин!... Негова работа е всичко това! Ами де е той, барем ръка да му целунат?... Погледнаха към одъра: празен. От стареца нямаше ни помен.

КРАЙ

© Константин Константинов

Сканиране, разпознаване и редакция: moosehead, 2008

Издание:

Приказки от български писатели
Издателство „Български писател“, 1981 г.
с/о Jusautor Sofia

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8883>]